

POSTANOWIENIE

29 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 29 lutego 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa G. J.,
przeciwko I. spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej I. spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 31 sierpnia 2022 r., I ACa 896/22,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2717(dwa tysiące siedemset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 31 sierpnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku odrzucił apelację pozwanej I. spółki akcyjnej w W. co do rozstrzygnięcia o odstąpieniu od obciążania powoda kosztami sądowymi i oddalił apelację pozwanej w pozostałej części od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu z 28 kwietnia 2022 r., którym Sąd ten zasądził od pozwanej, jako ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej sprawcy szkody na

rzecz powoda G. J. kwotę 90 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 26 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia, z tym dodatkowym zastrzeżeniem, że odpowiedzialność pozwanej jest odpowiedzialnością *in solidum* w stosunku do odpowiedzialności P. F. w zakresie świadczenia 30 000 zł stwierdzonego prawomocnym wyrokiem wydanym przez Sąd Rejonowy w Elblągu w sprawie IV P 91/17 oraz zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2713,14 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 2 kwietnia 2021 r. do dnia zapłaty tytułem kosztów opieki, oddalił powództwo w pozostałym zakresie i orzekł o kosztach procesu.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwaną. Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołała się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Jej zdaniem o oczywistej zasadności skargi świadczy fakt, że Sąd Apelacyjny, pomimo jednoznacznego ustalenia, że powód przyczynił się do powstania szkody w 30 % nie dokonał miarkowania kwoty przyznanego odszkodowania o ten stopień przyczynienia, naruszając w ten sposób art. 362 § 1 k.c. Ponadto, Sąd ten naruszył art. 321 § 1 k.p.c., zasądzając na rzecz powoda kwotę zadośćuczynienia ponad żądanie pozwu - tj. kwoty niepomniejszonej o 30 % stopień przyczynienia się przez powoda do powstania szkody, jak również o kwotę jednorazowego odszkodowania wypłaconego przez ZUS. Wynika to z obliczenia przez Sąd Apelacyjny należnego powodowi zadośćuczynienia po pomniejszeniu o przyczynienie (30%) oraz przyznane przez ZUS odszkodowanie z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu (23 400 zł), nie od dochodzonej przez powoda tytułem zadośćuczynienia kwoty 90 000 zł, lecz od określonej przez Sąd tytułem należnego powodowi zadośćuczynienia kwoty 160 000 zł, której powód się nie domagał.

Powód w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi

swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą usuwanie błędów w zakresie wykładni i stosowania prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) natomiast rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Sytuacja taka w analizowanej sprawie nie zachodzi.

Po pierwsze, kwestia czy sąd obniża kwotę dochodzonego przez powoda

zadośćuczynienia, uznając, że poszkodowany przyczynił się do wyrządzonej mu szkody odnosząc się do kwoty żądanej przez powoda, czy też do sumy, którą sąd uznaje za odpowiednią w rozumieniu art. 445 § 1 k.c. było przedmiotem rozbieżnych wypowiedzi w judykaturze, co wyklucza uznanie skargi za oczywiście uzasadnioną w sytuacji, gdy sąd zastosował w tym zakresie jeden z poglądów reprezentowanych w orzecznictwie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono natomiast, że o zakresie rozstrzygnięcia sądu decyduje „żądanie” w rozumieniu art. 321 § 1 k.p.c., które należy odnosić zarówno do treści wniosku o zasądzenie, jak i faktów powoływanych na jego uzasadnienie, z zastrzeżeniem możliwości dokonania jego wykładni zmierzającej do uwzględnienia rzeczywistej woli powoda (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 1998 r., II CKN 712/97, OSNC 1998, nr 11, poz. 187 oraz z 18 marca 2005 r., II CK 556/04, OSNC 2006, nr 2, poz. 38). Wyjaśniając natomiast kontrowersję związaną z tym, czy powód może objąć żądaniem zasądzenia kwotę niższą od kwoty kompensującej szkodę niemajątkową Sąd Najwyższy przychylił się do takiego rozwiązania wskazując, że pożądaną jest jednak by w takiej sytuacji powód poszerzył podstawę faktyczną powództwa o wyjaśnienie wprost lub pośrednio sposobu wyliczenia zadośćuczynienia, zgłosił twierdzenie, że przysługuje mu roszczenie o zaspokojenie szkody w wyższym zakresie oraz podał przyczyny jego ograniczenia. W konsekwencji, jeżeli z podstawy faktycznej pozwu wynika, że żądana suma już uwzględnia okoliczności mające wpływ na obniżenie zadośćuczynienia, to takie stanowisko powoda powinno być wzięte pod uwagę przy ustaleniu wysokości zadośćuczynienia i stopnia jego obniżenia (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2019 r., III CZP 105/18, OSNC 2020, nr 2, poz. 18). Skoro z uzasadnienia pozwu wynikało, że powód formułując żądanie pozwu szacował należne mu zadośćuczynienie na kwotę 160 000 zł po odliczeniu kwoty wypłaconej przez pozwanego, ewentualnego przyczynienia do zdarzenia objętego pozwem, a także wypłaty jednorazowego odszkodowania przez ZUS (23 400 zł), co wpłynęło na ograniczenie żądania pozwu, w stosunku do wezwania przedprocesowego (k. 4-5), to nie można przyjąć, że o oczywistej zasadności skargi świadczy nie pomniejszenie przez Sądy należnego zadośćuczynienia ponownie w stosunku do kwoty dochodzonej pozwem.

Skarżący pomija także, że jego odpowiedzialność była ograniczona do kwoty 100 000 zł, a odliczenie kwot wypłaconych przez podmiot trzeci (ZUS), jak i obniżenie należnego odszkodowania i zadośćuczynienia z uwagi na przyczynienie nie może następować w stosunku do sumy gwarancyjnej, lecz kwot rzeczywiście należnych poszkodowanemu nie tylko tytułem odszkodowania ale także zadośćuczynienia.

Po drugie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że zadośćuczynienie przyznawane na podstawie art. 445 § 1 k.c. ma charakter kompensacyjny, stanowi sposób naprawienia szkody niemajątkowej wyrażającej się krzywdą w postaci doznanych cierpień fizycznych i psychicznych. O rozmiarze należnego zadośćuczynienia pieniężnego powinien zatem decydować w zasadzie rozmiar doznanej krzywdy: stopień cierpień (ich intensywność, czas trwania, nieodwracalność następstw i inne podobne okoliczności). Niewymierny w pełni charakter tych okoliczności sprawia, że sąd przy ustalaniu rozmiaru krzywdy i tym samym sumy zadośćuczynienia ma pewną swobodę (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 8 września 2017 r., II CSK 842/16, niepubl. i z 28 lipca 2017 r., II CSK 311/16, niepubl.). Ustalenie rozmiaru krzywdy i wysokości zadośćuczynienia pozostawione jest zatem uznaniu Sądu *meriti*. Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym ma ograniczone możliwości w tym zakresie, mógłby zakwestionować ocenę Sądu *meriti* tylko wtedy, gdyby była rażąco błędna (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 8 sierpnia 2007 r., I CSK 165/07, OSNC – ZD 2008, nr C, poz. 66).

Po trzecie, skarżący, swoje obliczenia mające wykazywać oczywistą zasadność skargi opiera na tezie, że tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania powód domagał się kwoty 90 000 zł. Tymczasem analiza akt sprawy dowodzi, że w piśmie procesowym z 20 lutego 2021 r. powód rozszerzył powództwo o kwotę 30 000 zł z odsetkami ustawowymi tytułem odszkodowania (k. 431-432), co oznacza, że łącznie dochodził kwoty 120 000 zł.

Po czwarte, przyczynienie poszkodowanego do powstania szkody jest wprawdzie wymogiem zastosowania art. 362 k.c., ale nie przesądza automatycznie o obniżeniu odszkodowania (zadośćuczynienia) ani o stopniu tego obniżenia (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 29 września 2016 r., V CSK 717/15, niepubl.; z 26 lutego 2015 r., III CSK 187/14, OSNC-ZD 2016, nr 3, poz. 41; i z 29

października 2008 r., IV CSK 243/08, niepubl.).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, w konfrontacji z motywami zaskarżonego orzeczenia, nie wykazuje zatem tezy, że przy jego ferowaniu popełniono uchybienia w zakresie stosowania i wykładni prawa, które miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 3, art. 98 § 1¹ k.p.c., art. 99 w zw. z art. 391 § 1 i w zw. z art. 398²¹ k.p.c., a także § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 265), nie znajdując podstaw do podwyższenia zasądzonych na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego o podatek od towarów i usług.

Powód jest bowiem reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, a obligatoryjne podwyższenie przyznanych kosztów o podatek od towarów i usług następuje jedynie w przypadku, gdy strona jest reprezentowana przez radcę prawnego z urzędu (§ 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 68). Ponadto Sąd rozstrzygając o kosztach procesu nie ingeruje w wysokość uzgodnionych między powodem a reprezentującym go pełnomocnikiem kosztów zastępstwa, a rozstrzyga jedynie o kosztach obciążających jego przeciwnika procesowego, nie znajdując w okolicznościach sprawy podstaw do ich zasądzenia w stawce powiększonej w stosunku do stawki minimalnej przewidzianej przez wyżej przytoczone rozporządzenie.

[SOP]

[ms]

